

УДК 340.6:006.84+681.3

*M. Стасюк^{1,3,7}, D. Almeida^{2,3,4,7}, F. Taveira^{1,4,7}, A. Santos^{2,3,5,6,7}***ОРГАНІЗАЦІЯ СУДОВО-МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ В ПОРТУГАЛІЇ**¹Національний Інститут судової медицини і наукових експертиз,
Санта-Марія-да-Фейра, Португалія²Північне відділення Національного Інституту судової медицини і наукових експертиз, Порту, Португалія³Вища школа технологій здоров'я Порту, Португалія⁴Інститут медико-біологічних наук Абель Салазар, Порту, Португалія⁵Медичний факультет Університету Порту, Португалія⁶Вища школа наук про здоров'я Університету Мінью, Брага, Португалія⁷Центр судової медицини, Португалія

Резюме. У статті висвітлені основні етапи становлення судово-медичної служби в Португалії. Описана нова організаційна модель судово-медичних відділень, вказані основні напрямки її діяльності.

Ключові слова: судова медицина, судово-медична експертиза, Національний Інститут судової медицини і наукових експертиз.

Перші згадки про португальські правові тексти, що містять правила про експертизу судового характеру, припадають на початок XVI століття. Тільки в XIX столітті (1899 р.) у португальській судовій медицині відбувся якісний стрибок, який сприяв її ефективному розвитку до сьогодні. Саме протягом цього століття, судова медицина розпочала викладатись як один з окремих предметів в університеті і були створені перші офіційні центри судово-медичної експертизи.

У Португалії з 2001 року створено Національний Інститут судової медицини зі штаб-квартирою в Коїмбрі, який інтегрував три відділення, розташовані у містах Порту, Коїмбра і Лісабон, а також мережу з 31 кабінету, розповсюджених по всій країні.

29 грудня 2011 року був опублікований в офіційній газеті декрет-закон № 123/2011, серія I, затвердження Основного закону Міністерства юстиції. Згідно з ним, підлягає реструктуризації, серед інших служб та відомств, Національний Інститут судової медицини, який змінив свою назву на Національний Інститут судової медицини і наукових експертиз із відповідними осередками в Порту, Коїмбрі і Лісабоні (стаття 8), іменованими як Відділення Південне (Лісабон) Центральне (Коїмбра) та Північне (Порту).

Організаційна структура існуючої системи судово-медичної служби в Португалії передбачає існування правління, ради та нагляду. Функцією правління є керівництво інститутом, до складу якого входять голова і троє членів, що особисто виконують обов'язки директорів відділень Південного (Лісабон), Центрального (Коїмбра) та Північного (Порту).

Рада, як найстаріший з органів у системі судово-медичної служби в Португалії (працює з 1918 року), очолювана головою ради директорів і інтегрує директорів відділень Південного (Лісабон), Центрального (Коїмбра) та Північного (Порту) Національного Інституту судової медицини і наукових експертиз, представників регіональних дисциплінарних рад кожного з трьох відділень асоціації лікарів, а також 11 професорів медицини з різних спеціалізацій медичних факультетів і двох професорів

права. Орган нагляду призначений урядом і несе відповідальність та нагляд за діяльністю Національного Інституту судової медицини і наукових експертиз з фінансової точки зору.

Генеральний департамент із питань адміністрації відповідає за адміністративні аспекти особистого, фінансового характеру та з питань інформатики. Департамент досліджень, навчання та документації відповідає за підтримку і просування роботи відповідних відділів. Третє ядро - служба юридичної допомоги, яка надає всю необхідну юридичну підтримку нормального функціонування Інституту.

Експертна діяльність відбувається в межах відділень Південного (Лісабон), Центрального (Коїмбра) та Північного (Порту) Національного Інституту судової медицини й наукових експертиз у підпорядкованих їм кабінетах, розповсюджених по всій країні. Кабінети здійснюють судово-експертну діяльність тільки в рамках судової патології та клініки.

У відділеннях здійснюють судово-експертну діяльність у таких напрямках, як:

- служба судової патології, яка несе відповідальність за проведення судово-медичного розтину, стосовно смертельних випадків, зареєстрованих у межах територіальної сфери діяльності відповідного відділення в ідентифікації трупів і людських залишків, бальзамування та вивчення анатомічних частин;

- служба судової Клініки відповідає за проведення огляду людей, для опису й оцінки втрати психофізичної цілісності, у різних галузях права, зокрема в контексті кримінального права, цивільного та трудового, у межах територіальної сфери діяльності відділення;

- служба судової токсикології: вона несе відповідальність за забезпечення проведення обстежень та лабораторних хімічних і токсикологічних рамок діяльності відділень та судово-медичних кабінетів, які знаходяться в їх підпорядкованості, а також на вимогу судів, судових приставів, поліції громадської безпеки, Національної гвардії відповідної області та на вимогу голови ради директорів;

- служба судової біології та генетики відповідає за проведення обстежень і лабораторних

досліджень у межах гематології та обстеження інших органічних залишків, у тому числі біологічних досліджень на батьківську приналежність або інші біологічні обстеження в галузі кримінології, у рамках діяльності відділень і судово-медичних кабінетів, які знаходяться в їх підпорядкованості, а також на вимогу судів, судових приставів, поліції громадської безпеки, Національної гвардії відповідної області та на вимогу голови ради директорів;

- судово-психіатрична служба несе відповідальність за проведення психіатричних і психологічних обстежень;

- служба судової патології відповідає за проведення судово-медичних експертиз у рамках діяльності відділень і судово-медичних кабінетів, які знаходяться в їх підпорядкованості, а також на вимогу судів, судових приставів, поліції громадської безпеки, Національної гвардії відповідної області та на вимогу голови ради директорів;

- кабінети судово-медичної експертизи здійснюють судово-експертну діяльність тільки в рамках судової патології та клініки;

- Національний Інститут судової медицини і наукових експертиз, відповідно до закону, здійснює судово-експертну діяльність на вимогу судів.

Ці судово-медичні дослідження проводяться у відділеннях та судово-медичних кабінетах. Судово-медична система забезпечує повну свободу

експерта для проведення додаткових обстежень і лабораторних досліджень, необхідних для повноцінної експертизи.

У районних відділеннях та судово-медичних кабінетах судово-медичними експертами здійснюється чергування 24 години на добу з метою забезпечення обстежень потерпілих у випадках насильства, обстеження місця пригоди, а також у випадку кримінального злочину або підозри на такий.

Висновок

Еволюція судової медицини в Португалії є позитивною, починаючи з початку цього століття, і після створення Національного Інституту судової медицини і наукових експертиз, що сприяло покращанню якості експертиз, підвищенню рівня викладання та досліджень. Нова організаційна модель сприяла цьому, безсумнівно, дуже позитивному розвитку.

Література

1. Vieira D.N. Forensic Medicine in Portugal. In B. Madea & P. Saukko (Eds.). Forensic Medicine in Europe / D.N. Vieira // Lubeck: Schimdt-Rxmhild, 2008. – P. 317-342.
2. Vieira D.N. Forensic medicine and forensic sciences in Portugal / D.N. Vieira // The Bulletin of Legal Medicine. – 2009. – P. 40-47.
3. Vieira D.N. El Sistema médico-legal y forense portugués / D.N. Vieira, J.M. Murnoz-Barry // Cuadernos de Medicina Forense. – 2009. – № 15 (57). – P. 185-198.

ОРГАНИЗАЦИЯ СУДЕБНО-МЕДИЦИНСКОЙ СЛУЖБЫ В ПОРТУГАЛИИ

M. Стасюк^{1,3,7}, D. Almeida^{2,3,4,7}, F. Taveira^{4,7}, A. Santos^{2,3,5,6,7}

Резюме. В статье освещены основные этапы становления судебно-медицинской службы в Португалии. Описанная новая организационная модель судебно-медицинских отделений, указаны основные направления ее деятельности.

Ключевые слова: судебная медицина, судебно-медицинская экспертиза, Национальный Институт судебной медицины и научных экспертиз.

¹Национальный Институт судебной медицины и научных экспертиз, Санта-Мария-да-Фейра, Португалия

²Северное отделение Национального Института судебной медицины и научных экспертиз, Порту, Португалия

³Высшая школа технологий здоровья Порту, Португалия

⁴Институт медико-биологических наук Абель Салазар, Порту, Португалия

⁵Медицинский факультет Университета Порту, Португалия

⁶Высшая школа наук о здоровье Университета Минью, Брага, Португалия

⁷Центр судебной медицины, Португалия

ORGANIZATION OF THE FORENSIC MEDICAL SERVICE IN PORTUGAL

M. Stasiuk^{1,3,7}, D. Almeida^{2,3,4,7}, F. Taveira^{4,7}, A. Santos^{2,3,5,6,7}

Abstract. The paper has ascertained the main stages of the forming of the forensic-medical service in Portugal. A new organizational model of the forensic-medical divisions has been described, the principal directions of its activity have been indicated.

Key words: forensic medicine, forensic - medical examination.

¹National Institute of Forensic Medicine and Scientific Examinations (Santa-Maria-da-Feira, Portugal)

²The Northern Department of the National Institute of Forensic Medicine and Scientific Examination (Porto, Portugal)

³Higher School of Health Technologies (Porto, Portugal)

⁴Institute of Biomedical Sciences Abel Salazar (Porto, Portugal)

⁵Medical Faculty of the University (Porto, Portugal)

⁶Higher School of Health Sciences of the University of Minho (Braga, Portugal)

⁷Center of Forensic Medicine (Portugal)